

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:

FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: 7 Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Zmatky v Turecku.

Len nedávno sme boli spomenuli, že v Carihrade srazili sa Armeni s Turkami, keď totižto jedna armenska deputácia chcela tureckému sultánovi písobne odlať žalobu, v ktorej armeni vyponosujú sa čo ich bolí, čo všetko musia znášať pod sultánovou berlou, tak že po uliciach Carihradu turci a armeni opravdivú bitku viedli.

To bol len následok tej nepokojnosti, ktorá už od dávna v malej Asii medzi armenským obyvateľstvom a Turkami panuje.

Kresťanské totiž národy po tureckej ríši navzdor všemožného potlačenia predsa až posavád sa udržali, ba čo viac sa zo dňa na deň vzťahujú a pritom vrúcno túžia po vyslobodení sa zpod tureckého jarma. K tomu cieľu armeni založili v Londýne, hlavnom to meste

Anglicka jeden výbor, neodvislý od Turecka, ktorý by záležitosti armenského ľudu úplne samostatne zastával a bránil; tento výbor z

času na čas posíla rady a spolu aj rozkazy armenom do malej Asie, a podľa nich účinkovať. Z druhej strany zas ten istý výbor zastupuje

u angličanov záujmy armenského ľudu. Armenský výbor v Londýne tak obratne hral svoju roľu, že popredných štátnych mužov anglických získal svojej veci, o čom upovedomil doma svojich tak, že sa armeni v malej Asii smelšie započali pohybovať, čo rozopru zapríčinilo medzi armenmi a Turkami. Anglicko použilo týchto nepokojov v Armenii a nahodilo východnú otázku. Rusko, ktoré je ovšem žiarlivé na svoje záujmy v Asii, hneď sa pomiešalo do veci a začalo brániť Turecko proti Anglii. Turecký sultán nevedel si rady, na koho má vlastne slúchať, či má nasledovať radu Ruska alebo Anglicka.

MIKULÁŠ LEPSÉNYI.

Vďačne by bol výhody dal armenom, ale týmto pobúril proti sebe i samých Turkov, ktorí sa rozhnevali i na sultána, ale ešte viacej na ar-

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

menov, následkom čoho strhly sa krvavé bitky v Erzerume, v Diarbekiri a po iných asiatických mestách, tak, že jako zprávy odtiaľ idú, v samom Diarbekiri vyše päťtisíc ľudí padlo za obeť bitke po uliciach.

Europejské mocnosti čo sa týka ani jedna síce není zalúbená do tureckého pánstva, nedbaly by, keď by turkov i dnes parom zahnal preč ďaleko do Asie, ale čože sa potom má stať s Tureckom, kto to má zaujať? Anglicko závidí Rusom tento masťný kúsok a nijako sa nechce spriatelíť s tou myšlienkou, že by nekdý Rusi panovali v Carihrade. Rusko naopak o tom ani očuť nechce, aby angličania sa rozprestierali po Turecku, lebo už i tak Egypt Istivo pod svojou mocou držia. Rakúsko-Uhorsko zas neopováži sa svetovú vojnu viesť s Ruskom pre turecké krajiny, tedy jedným slovom, ponevác nevedia sa podeliť s tureckým majetkom každá veľmoc poslala svoje loďstvo na turecké vody, aby nie tolko na Turecko, jako skôr jedna na druhú dávaly pozor. Z tejto nebezpečnej hračky ľahko môžu sa stať ruvačky, ovšem na rováš tureckého sultána, lebo keď sa tieto veľmoci spolu pobiju, to potom musí turecký sultán zaplatiť.

Za krátky čas vláda v Turecku sa premenila. Sultán už rozličných diplomatov povolal na vládu, úfajúc, že nektorému z nich sa podarí poriadok zaviesť v asiatických krajinách. Posavád v tejto nádeji sa sklamal, lebo vzbúrenie ešte viacej zo dňa na deň sa šíri. Sultán nie len europejských mocnosti sa bojí, ale má strach i pred svojimi vlastnými poddanými, ktorí kresťanom nič nechcú popustiť. V útisnutosti dal svolieť vojská, aby sa na každý prípad pripravil. Ešte ani vojna nevypukla, a už tržnice (burse) po väčších europejských mestách strachom trnú, tak, že za pár dní milióny sa ztratili v rozličných cenných papieroch a podľa našej mienky, navzdor tomu, že tržnica už trochu sa utíšila, ešte i väčšie ztráty sa môžu očakávať, lebo riešenia východnej otázky tak sa všetko bojí, že jaknáhle v daktorom kúte tureckej državy jaký-taký pohyb vypukne, už celá Europa sa trasie, ponevác z toho môže sa vyvinúť svetová vojna, v ktorej sa rozhodne osúd i jednotlivých europejských krajín, a riešiť sa bude tá otázka byť alebo nebyť. Príčin, otázek, a látok k vojne je na dostač, ba až primnoho. Všetky europejské mocnosti porád prizvukujú pokoj, ale ani jedna z nich neverí v pokoj, lež každá sa ozbrojuje až po uši a chystá sa náležite k vojne, aby, keď príde tá osudná chvíľa, jako-tako môhla obstáť na bojišti.

My sa ale nestrachujeme veľmi vojny; keď by aj vypukla, o mnoho horší osúd by nás neočakával; liberalismus i tak nás dost olupuje o naše práva, všemožne šliape a potlačuje, nešetří ani našej viere, ani našich sviatostí; to čo ani turci od seba podmaneným národom neurobili, to s nami robí liberalismus v pokoji; my kresťania v Uhorsku ani tak sme není spokojní s pomermi, jaké teraz u nás panujú; my nemáme čo utrátiť; my len získať môžeme a preto u nás najviacej židia sa ľakajú vojny, lebo ty aj majú čo ztratíť. Takéto závažné otázky ani sa nedajú ináč riešiť, jako vojnou. I v prírode búrka očisťuje povetrie, tak i v živote ľudí premeňa celé sústavy. Preto i smelo sa môžeme v oči divať nastávajúcim príbehom.

Či vypukne vojna, alebo kedy vypukne ktože by to mohol už teraz predpovedať? Snád okrem ruského cára a anglickej vlády nikto, a možno, že Rusko a Anglicko sa už i pojednaly ne kôžu tureckého sultána. V každom páde východnia otázka tak ľahko sa neutíši, ba ešte i podrastie, a preto len ľazko sa môžeme spoľiehať na pokoj.

Krivánsky.

Položenie naše v Rakúsku-Uhorsku.

Tuším nikdy neboli v takom zlom položení kresťania tejto veľkej krajiny, jako teraz.

U nás v Uhorsku, že je s nami zle, že 14 millionov kresťanov je utlačené od zednárov a od krivonosých, to dokazovať netreba, lebo však to nielen vidíme, lež i smutno zkusujeme. Na kohože očúva vrchnosť svetská?!

My verní kresťania sme prosili, aby náboženstvo nebolo tupené, a sme to neobsiahli, lebo vraj väčšina ablegátov je kresťanským zásadám protivná. Židi prosili, ba surovo žiadali, aby boli recipovaní, a aby obriezka v takej platnosti bola, jako krst; a obsiahli to.

My sme prosili, aby burza, t. j. špekulácie s peňazmi tak boly dani podriadené, jako i nehnuteľný majetok; a nikto nepripustil svoj hlas ku svojmu uchu, lebo vraj na sneme máme málo zastupiteľov, ktorí sa za nás nezaujímajú.

Keď ale na sneme jedon poriadny žid sa ohlásil, jaké nešvárne špekulácie sa prevádzajú na sneme, ktorým vraj sa má cesta zamedziť, a daň naložiť; ministerstvo ani len nosom nepohlo; prečo? lebo vraj není ešte tu čas príhodný.

Pri voľbách kofkí zámožní voliči ktestanskí sú nemilosrdne pozbavení volebného práva, jedine zato, že od svojho kresťanského presvedčenia odstúpil nechcú; kdežto židom i po

smrti dajú hlas, aby sa útoky s tým väčšou ľahkosťou proti kresťanstvu prevádzkať mohli.

A čo sa u nás robí, to i v Rakúsku musia trpieť ubohí kresťania, kde tiež na stránku židovskú skočila ochrana ministrov. Tam to isto cez mnohé roky mestanosta vo Viedni bol židovsko-liberálny muž; a teraz po mnohom bojovaní kresťani sa dostali na vrch, oni si trikrát zvolili za mestanostu Luegera, ktorý jedine sa schopnosťami a statočnou prácou si získal dôveru toľkého mesta; a teraz, keď už i tretí krát bol vyvolený za mestanostu znovu, bol odmrštený, lebo ministerstvo nenalezlo v ňom zaľúbenie, súc on muž neodvyslý a odhodlaný do posledného dychu bojovať za záujmy obyvateľov kresťanských.

Kohože máme, ktoby nám ešte na pomoci byť mohol? Nikoho, len pána Boha a svoju silu. Pomož si človeče, i Boh ti pomôže. Sami musíme si s Božou pomocou pomahať a proti nátlaku vrchností sa brániť, ktoré všetko uznávajú za dobré, s čím svoje panovanie predĺžiť môžu, nech je to bár aj úplne proti občianskej slobode.

A či to nie je tak? Szalavského stolice čo hovoria? V Pobeďme slúžny Filberger čo vykonal, keď ľud ani muknúť nesmel pri voľbe a miesto neho notára poveril, aby vyvolil dôverníkov?! Od slúžneho až po hlavného župana teda kto je zastavateľom prav a slobody? Dobre povedal jeden ablegát, že tieto pomery dovedú nás lebo do otroctva — v ktorom už i tak sme — alebo do revolúcie.

Lenže jako rakúšani neklesajú, bár aj nátlak trpia, a znovu a znovu si vyvolia vždy toho značného vodcu; tak i my nesmieme klesať, lež znovu musíme vždy probovať svoje právo vy dobyť a násilnosť prelomiť. Však duchovní otcovia nám budú slúžiť s radou a s príkladom; a keď nie, bez nich; ba jestli je potrebné, proti nim, treba napredovať v boji proti židovským a slobodomyselným nepriateľom; však je nás väčšina, konečne musíme ich len predsedať.

Cachtičan.

POLITICKE CHÝRY.

Verifikovaný mandát. Pri prvej nitrianskej voľbe v minulú jar, jako známo nesvedomosť Gustáva Tarnócyho, volebného to predsedu tak pošpinila mandát pre Latkócyho vynútený, že Latkócy ho neprijal. Pri druhej voľbe potom novým volebným predsedom bol Dežo Szulyovszky, kandidát ale vládnej strany bol Imro Janič. Szulyovszky ani na vlas nebol svedomi-

tejším než Tarnócy. Násilnosťou dosiahol i cieľ. Po-darilo sa mu väčšinu nejako posbierať pre Janiča. Túto voľbu ľudová strana napadla petíciou. Vo svojej prosbe hodnoverne dokázala, že jej 345 voličov odvrhli pod rozličnými pokrývkami a Janičovi ešte i takto len väčšinu 76 hlasov mohli nadobudnúť. Za isto sme pokladali, že v posudzovacom výbore, ačkoľvek väčšina jeho z ablegátov vládnej strany pozostáva, u ktorých zdravým rozumom nikto svedomie nebude hľadať, predseda sme sa nazdávali, že toľké krivdy za dobre neuznajú a túto voľbu zničia. Ale sme sa sklámali! Výbor proti dvom hlasom vyriekol, že Janičov mandát je čistý, počestný a spravodlivý. Nuž my ďakujeme za takýto súd. Keď by Janič mal trochu povedomia seba, nasledoval by Latkócyho, a sam by odsotil takýto špinavý mandát od seba; ale veď pán Janič je niričan. Nitru ale šviháckou stolicou nazývajú. — Ejhľa ty dobrý ľudu, takto ti vysluhuje liberalizmus pravdu v každom ohľade. A predseda by sa ti nezošklivil ten liberalizmus, ktorý ti krv cicá, tvoje telo hryze? Zvolaj spolu s nami: *Nech žije ľudová strana! Dolu s liberalizmom!!*

Nová voľba. Tadej Prileský krajinský to vyslanec stupavského okresu prešporskej stolice zomrel. Tedy bude voľba v tom okrese. Liberálna strana sa už hýbe. Imricha Latkócyho cicú postaviť, toho istého Latkócyho, v záujme ktoréhožto ten chýrečný Tarnócy židovského pôvodu v Nitre na také pohoršlivé surovosti sa odvážil, že voličov grófa Jana Zichyho ani k hlasovaniu nepripustil. Kandidát vládnej strany v Stupave zas sa stretne s ľudovou stranou, lebo ľudová strana dôverujúc v statočnosť občanov stupavského okresu, postaví svojho kandidáta: A keď toto obecnstvu na vedomie dávame, spolu ho aj upozorňujeme, aby sa držali tak, jako sa sluší na zreľých občanov a nasledovali svoje sväté presvedčenie. Voľba je slobodná. Tu nikto na svete nemôže rozkazať, ani sam kráľ. Také právo ani on nemá. Tým menej môže rozkazať nadžupan, podžupan, slúžny, nejaký notarik, alebo jakýkoľvek iný mocnár. Každý na toho hlasuje, na koho chce. A kto by v tomto ohľade sa oprobával voličov nútiť, ten je nestatočný človek, nepoctivý, keď by ho snad aj osvieteným alebo mil stivým pánom titulovali, lebo takýto je nepriateľom ľudu, nepriateľom práva ľudu, nepriateľom slobody. Voličia nemajú zabudnúť, že medzi všetkými stránkami *jedine ľudová strana* sa usiluje na to, aby tie nové zákony, ktoré cirkev urážajú, zákonitou cestou premenila. Všetky ostatné stranky chcú podržať civilné manželstvo a štátne obťažné matriky. Ľudová strana chce ich zoriť. Komu tedy týchto zákonov netreba, ten nemôže na iného hlasovať, jako na kandidáta *ľudovej strany*. A nech ani nehlasuje ani vtedy, keď by iná strana postavila za kandidáta snád kat. kňaza, lebo máte vedieť, že taký kňaz, ktorý by bol hotový vystúpiť s programom vládnej alebo národnej strany, alebo kartešuje za nektorú inú stranu, a nie za ľudovú, ten není dobrým pastierom, lež zradný a Judášom, ba je ešte i nad Judáša horším. Takýto nechce ľudu pomahať, lež očakáva nejaké vyznačenie a za to zapredá ľud, zapredáva cirkev, zapredá i Ježiša Krista. Takéhoto kňaza viacej sa bojte než na cholera onemocneného, vyhýbajte mu jako malomocnému, ani sa do reči s ním púšťajte, nepripustte ho do vášho domu, aby vás sladkými rečami neomámil. Len na to dávajte pozor, kto bude kandidatom ľudovej strany? a toho nasledujte. Ľudová strana nebude podpľacať; to nečakajte, lež hlasujte naňho zadarmo zo statočnosti, pre lásku Ježiša Krista, čo dozaista viacej stojí než všetky

poklady tohoto sveta. Lebo jako Ježiš praví: „Čo osoží človeku, keď by i celý svet získal, ale újmu utrpí na dušu?“ — Tedy nikdy nezabudnite, že hlavno je duša! Obranu záležitosti duševných ale jedine *ľudová strana* napísala na svoju zástavu a preto tedy *nech žije ľudová strana! Nech žije ľudová strana!*

Valné shromaždenie ľudovej strany. I Ráb sa pohol. Výkonný výbor ľudovej strany mal za to, že už prišiel čas, aby v prvej polovici mesiaca decembra v Rábe valné shromaždenie ľudovej strany usporiadal. Deň shromaždenia ešte není určený, a predsa tú najväčšiu zaujatost vzbudilo po celej stolici. Nie len katolíci, ale i inoveriaci naši bratia živo sú zaujatí za shromaždenie a vo veľkom počte chcú účast vziať na ňom, ačkoľvek ich pastieri všetko vykonávajú, aby ich naspák zdržali. Ale táto zlomyselná snaha sotva bude mať výsledok, lebo chvala Bohu! už sa presvedčili inoveriaci naši spoluobčania o tom, že je to ľuhárstvo, jako by ľudová strana bola nepriateľskou naproti inoveriacim občanom, a nevyhľadávala aj ich dobro. Kto tak hovorí, ten ľuhá! Nikto tedy nemá bočiť od shromaždenia ľudovej strany. Nech je pritom na ňom celá rábska stolica, bez rozdielu náboženstva.

Nech žije ľudová strana.

Krajinský snem.

V Budapešti 12-ho novembra 1895.

V dnešnom zasadnutí snemovne vládna strana z taktiky mlčala jako nemá; ani jedon minister nehovoril, ba ani ich tam nebolo; po čas rozpočtovej dohady z liberálnej stránky ešte nikto neprehovoril. Takto chce Bánffy unaviť opoziciu. Z ľavej strany štyria, sami to výborní rečníci: Szluha, Koššuth, Szalay, Regályi.

V Budapešti 13-ho novembra 1895.

Tri reči a tri interpellácie zaplnily zasadnutie. Lebo vládna strana ani sama nechce rečniť ani rečníkov z ľavej strany očúvať; ba vláda už na toľko ukazuje opovrzenie naproti snemu, že keď sú i prítomní po čas reči rozprávajú sa so svojimi priateľmi. Lavičiaci ohnivo rečia síce v prázdnom dome, ale pred tvárou celej krajiny. Najšpatnejšie sa vláda držala naproti Zelenákovi, ablegátovi to ľudovej strany, keď vstal a započal rečniť, všetci ministri vyšli von, tedy ho ani očúvať nechceli.

V Budapešti 14-ho novembra 1895.

Lavičiaci síce ohnivo napadajú vládu a jej liberálnu stránku, ale vláda ani to za hodné nepokladá, sa do reči pustí s rečníkmi oprotivnej strany, není potom divu, že auktorita uhorského snemu hlboko klesla; síce iného ani nezaslúži, i vláda len tak s ním zachádza, jako si zasluhuje, lebo väčšina iné nerobí, jako vláde sa podlizuje.

V Budapešti 15-ho novembra 1895.

Traja zajímaví rečníci dnes hovorili. Zoltán Deés posudzoval obratne rozpočet, Albert Berzeviczy zastával rozpočet a bránil vládu a zvláštne proti Apponyi mu rečnil upodozrievajúc ho, že chce fúziu urobiť s neodvisiakmi. Konečne Dionys Pázmány prizvukoval, že v Záhrebe na universite vychovávajú mládež v prietom smere proti Uhorsku.

V Budapešti 16-ho novembra 1895.

Dnes gróf Albert Apponyi rečnil s veľkým dôjmom, reč jeho mala veľký účinok i na vládnu stranu. Rečnil poldruhej hodiny o základe zo 67. roku, o vyrovnaní sa s Rakúskom. Vládna strana sa chystá mu odpovedať o pár dní a potom zas pojde svojou cestou jako by sa nič nebolo stalo. V dnešnom zasadnutí vyriekli, že Janič za nitrianskeho vyslanca, je vonkoncom verifikovaný, na čo na lavici bolo očuf taketo výkriky: „Potupa« »hovba«, a iné tomu podobné reči lež vládna strana to všetko vstrčila do vačku.

V Budapešti 18-ho novembra 1895.

Dnes Ferdinand Szederkényi a Akác Beöthy ozvali sa proti tomu, aby prosby od uhorských občanov zadané k snemu, reepochovávaly sa do archivu, lež aby sa v snemovni verejne pojednávaly. Ich ozyv mal výsledok na toľko, že už určili aj čas, kedy sa petície pojednávajú budú.

Traja rečníci zaplnili celé zasadnutie: Pavel Drakulič, ktorý rečnil o záležitostiach srbskej cirkve; Drakuličovi hneď odpovedal Ludvik Láng bývaly štátny tajomník; jako sa zdá štatni extajomníci v liberálnej strane veľký zástoj hrajú, oni sú tam vodcovia.

Konečne Ján Ašboth, ačkoľvek je tým najkonzervatívnejším údom celej snemovne, predsa najohnivejšie napadol vládu; posmešne porovnania robil s vládou tak, že ho celá snemovňa pozorne poslúchala; ministrov nazval revolucionármi; Bánffy a všetci ministri sa veľmi mrzeli.

Vyzvanie

ku voličom stupavského okresu!

V stupavskom okrese nová voľba bude na kajinského vyslanca počiatkom mesiaca decembra. Kandidát židovsko-liberálnej strany bude Imrich Latkóczy, ten istý, ktorého ten chýrny Tarnóczy vyvolil v Nitre. Ľudovej strany ale kandidát bude Karol Otočka kresťanského smyšľania pravotár z Prešporoku. Latkóczy je za civilný sobáš a za tie ostatné nové hlúposti, p. Otočka ale je proti civilnému sobášu, a proti všetkým vymysleninám, s ktorými ubohý ľud tak veľmi prenasledujú tí páni matrikári. Jako počujeme, od pohrabu zomrelého ablegáta T. Prileského, notári a služnovci opustiac svoje pisárne jak s nasoleným zadkom švacajú po stupavskom okrese, podplácaním a nesvedomitým nátlakom chytajú nevinné duše voličov do saku židovsko-liberálneho. Privrženci ľudovej strany nedajte sa omámiť! Peniaze, ktorými sa zakúpiť dáte, stonásobne nazpät dať musíte. Kandidát ľudovej strany p. Karol Otočka, ak si ho vyvolite za svojho zástupcu, v krajinskom sneme nie o tom bude rečniť, že ten cibulový sobáš jak užitočný je pre chudobný a utlačení ľud, ale o tom, že tí matrikári jako ľud prenasledujú, že čo je potrebné ku blaho-

bytu chudobného ľudu. Peniaze ale, žranice a korheínice od kandidata ľudovej strany neočkávajú, lebo ľudovej strane židia peniaze na voľbu nedávajú.

Neverte tým židovsko-liberálnym kortešom, keď vám blúzniť budú, že Latkóczy je veľký pán, že vám mnoho dobrého urobiť môže; to sú všetko len huncútske figle. Keď ho vyvolíte, ani vás neobozre! Vy kresťanské matky a panenky, ku vám sa obraciam, až chcete, aby čím skorej bol koniec tomu cibulovému sobášu, majte k tomu svojich manželov a bratov, aby sa nebáli nikoho, ale smelo nech hlasujú na kandidata ľudovej strany. Hore teda so zástavou ľudovej strany a z hĺbín srdca volajte: Nech žije ľudová strana, nech žije jej kandidát Karol Otočka! Keď bude voľba, ktorý ste nezdraví, s postelou dajte sa zaniest' ku miestu hlasovania, a oddajte svoj hlas. Není dosť: povedať: ja som hlasoval na ľudovú stranu, ale tak držte, aby čím viac medzi vami bolo takých neohrozených mužov, ktorí budú môcť povedať: ja som ľudovej strane zaopatril 10, 20, 30 alebo 50 hlasov. Keď do vašeho príbytku prindu korteši zo židovsko-liberálnej strany, vy kresťanské matky s metlou ich von vižente.

K tým príčinám,

ktoré dňa 3-ho nov. b. r. v. R. vel. p. M. M. katecheta v katol. kruhu veľmi výtečne predniesol, pre ktoré totižto mnohí mešťania prinútení sú svoje majetky a hlavno-uličenie domy na verejnej licitaci židom odpredať, ešte dve pripočujeme, ktoré i samy v sebe v kruhu niektorej familie sa nachodiť môžu, a to sú skúposť, bár aj jedného úda familie, ktorému by ostatní domáci odpredali i po ruke majatkov alebo dom, ale so škodou a s patrnou to urobiť nemôžu, tým menej, jestli sú ostatní okrem neho ešte maloletí. V tomto páde je skúposť na príčine, že majatkov ide do odpredaju, čo je nie zriedkavosť medzi mešťanmi a dedinčanmi.

Druhá taká príčina je pýcha. Kde je motyka a hrablisko povolané majatky a domy v rozkvetu podržať, a potomkom oddať, tam veru klobúky, rukavičky, mufy, drahie šaty, šperky, drahá obuv, zlato striebro navešané nie len, že sú nie v stave majatky a domy udržať, lež prinútení sú domáci pre pýchu domy odpredať a utiahnuť sa do bočných ulíc, aby tam medzi otrhanými susedami ešte viac pýcha dýchala.

Redakcia.

Milodary.

Na útraty, ktoré vznikly preto, že hlavný redaktor našich novín: Mikuláš Lepsényi bohužial bol odsúdený, milodary ráčili nám zaslať:

Patta: František Márton 30 kr. — Brezová: Pavel Bednárík 1 zl. 10 kr. Juro Velba 20 kr. — Stará Turá: Juro Čjepka 40 kr., Ondrej Hnilica 30 kr. — Stureckej Odstaríchhor: Ferdinand Sieha 5, jeho manželka 1 zl., Alojsia Jasensky 1 zl. 10 kr. Anna Čilik, Maria Vagač po 30 kr. — Z Czyževa z Rurkopskej: Jozef Stevulya 1 rubel. — Gömör: Štefan Tomanček, Štefan Pásztor, Ján Toth po 50 kr., Spolok sv. Ružena 2 zl., ešte iní dohromadi složili 1 zl. 05 kr. Mihal Pásztor, Mihal Veres po 30 kr., Ondrej Vatzka 20 kr., Mihal Tót 15 kr., dohromadz 6 zl. 10 kr. — Rajec: Hostia na svatbe slečnej Františky Madovčik a Jána Horvátha učiteľa z Brezán 6 zl. 76 kr. — Malý Garam: Karol Harúžek, Štefan Schimko po 20 kr., Mihal Telek a Daniel Hrablaj spolu 50 kr. — Leopoldská sladovňa: Ján Skojecz 1 zl. — Majthény: Pavel Knezsík z manželku 1zl., Ján Gašparík z manželku 1 zl. — Rózsahegy: Maria Schlachta, Jozef Vlkolinszky po 1 zl. — Rovné: Jozef Šteiner 50 kt. — Modorfalva: Štefan Pozdech 1 zl. — Dolná Korompa: Vp. farár Pavel Ernyei a verní čitateľa 9 zl. 25 kr. — Jókeő: Vp. farár Rudolf Novák a verní čitateľa složili dohromady 19 zl. kr. — Budapešť: Rozalia Mihálek 50 kr.

Za poslané milodary, jako tiež za poslané útrpné riadky v mene milého mučedelníka našej svätej veci najvrúcnejšie vďaky vzdávame. Požehnaj Bože štedrých darcov s nebeským i zemským požehnaním.

Rozhovor Ondreja so Svákom.

Vitaj, vitajže Ondrášku! Nuž čo jako?!... Ledva som sa dočkal toho rána čo mi prídeš povedať ako sa to v tom Ružomberku včera skončilo pri tej voľbe! Avšak sme my zvíťazili?!... .

Zvíťazili. veru sváko! a skvele sme zvíťazili. Všetci ôsmi kandidati ľudovej stránky prešli s väčšinou štyristo hlasov!

O Bože ďakujem ti, že si nám pomohol takého víťazstva sa dožiť! Štyristo väčšina!! Veď to každý videl, že musíme zvíťaziť, ale že tých židovských liberálcov, tých hladošov tak zničime, no to som si ja veru nemyslel.

Ale veď sváko, všetek ľud nášeho okresu s ľudovou strankou držal; liberálni mali iba tých úradných, matrikárov, bruchapascov, krivonosých a kadeakých liberálnych drotárov a handrárov! Nuž ako by sme ich nemali pomôcť? Veď my ich udusíme na blato.

Veď veru ozaj, bola to za sberba čo na tých liberálcov hlasovali, tých bolo hned poznať. Veď s' videl Ondráš tých olaských cigá-

ňov, keď opití kričiac a vadiac sa idú; mimovolne musel som na nich myslieť, keď som spatril tých liberálnych voličov, ako podgurážení cestu merali. No kresťania, keď z takýchto ľudí sa assentirujú naši nepriatela, z tých od celej obce a statočných ľudí opovržených, nuž o nedlho budeme cirkumdederunt spievať liberálcom.

Neuspokojíme sa, kým ich nevytrúbime z našej doliny, ani z tej Viedne. Luteráni tiež s nami držia a tak spojenými silami pojdeme do boja.

Nuž a prečo že by nemali s nami držať? Či tie neznábožské zákony sa len katolíkov týkajú a nie aj luteranov? Tie len tých neurážajú, ktorí si už vieru prepili, jako tí páni ablegáti, čo ich utvorili, kto ale aspoň byľku viery a statočnosti má ten musí s nami držať.

Liberálci ztratili už svoju moc, tí sa nazdali, že to tak pojde jako predtým pálenkou, alebo zlatkou kúpia celé obce. Figu vám, viete, ale ste za múdri. . . Lúdrovské ženy by mnoho vedeli o vašich kortešov rozprávať a Černovky by sa ich tiež nemali čo haňbiť!

Veď hej, že to v tej Lúdrovej veľmi potčili tých drotárov, liberálnych kortešov.

O áno počul som. musím vám vyrozprávať. Prvý raz prišli spievajúc a revúc ani krupínski somári, jako beky do svojho košiaru boli vstúpili. Ale Lúdrovky rútily sa na nich, ani na cudzú ovcu tak, že veru korteši, jako múdri ľudia, vzali nohy na plecía a hajdy kade ľahšie. Aby ale nezabudli na tu náštevú a krásné privítanie nuž ím na chrbat pečate pouderaly, viete svako z takého mäkkého blata.

Ja by ím bol len papuľu zapchal nech by ich potom pán čistil.

Ale deň pred voľbou to vám tam bolo celé divadlo. Len šli korteši zase do Lúdrovej šťastie hľadať, no zbadajúc ich pán farár šiel za nimi, aby bol pri svojích. Ako tak hore dedinou idu, tu zrazu vidia celý huf ľudí dolu ísť výskajúc, trúbiac na rukách, vykrikujúc ty gätoš, ty pluchavec a kto vie čo vám tam vystrájali. Co že je to? To varí meďveďa vedú či opicu? . . . A nie to sa pytáci, čo prišli ľudia na liberálny sobáš povoláť. Laľa toľ. ukazujúc na Kajúcha, je pán starejší a tito dvaja, bojazlivo pozerajúc na ozbrojených žandárov, to sú páni družbovia, avšak hodní, a my tuná sme veselé družice!

Utešený to pôvod a najmä tí žandári. Ten Kajuch sa tiež do smrti učí; v Kalamenách sa naučil chrbat si chrániť.

Ale aby skončil. Sišli sa p. farár s ním a

pýtali sa ho, čo tu hľadá, že on vraj prišiel ľud od kňazov pobúrený utíšiť.

Nuž či to kňazi pobúrili ľud a nie on s jeho otvoreným listom?

Veď mu tam múdre odpovedali, i nič nevykonajúc šiel domov sprovádzaný od tých družbov a družíc až na koniec dediny, pravda nie pri tichosti. Ten odišiel ale tí psohlavci korteši ešte tam ostali lenže tiež nič nevykonali.

A len tí žandári na čo su mú. Či my robíme nepokoj? Jak pokojne sme sa my pri voľbe držali, tí šesti žandári mohli bezpečne doma ostať, my by sme si boli sami poriadok urobili. Nebolo tam z našej stránky ani jedného opitého jako predtým na voľbách, toho si len liberálci žičili.

Ba oni sami nás ešte búrili a znepokojovali. Veď ste videli toho opitého čo sa do každého zachytil a pokoj rušal. To vám bol pisár do služnovského úradu. Miesto, aby bol poriadok udržiaval, on úradny sam ho zrušoval. Až ho potom sám služný zahráknul. Že to len takých pisárov si držia!

No len keď sme vyhrali a ukázali krivonosým našu moc. A tí sa aj boja, a jako tí už bedákajú „aj, vāj tho bhude škandhal akho vo Viedni“. Veru my nižej nepopustime jako vo Viedni. Keď Boh s nami, kto proti nám. A nebo nás veru radu má, i na shromáždenie po veľkom dáždu dalo nám utešený deň i včera pri voľbe mali sme peknú chvíľu, len okolo poludnia sa zachmúrilo a niekoľke kvapky spadly, hovorili, že to bol „liberálny plač.“ Mali za čo plakať. Za Levočou Ružomberok ukázal svetu príklad. Táto voľba bola závdavok na ablegátsku voľbu, len by sa potom aj revúčania tak držali jako my, a neišli za tými psohlavci, za tými handrármi. Potom sme pojdeme pod zástavou ľudovej stránky, stupíme na krk neznábožskej sberbe. Nech žiju voličia okresu ružomerského! a všetci čo ich nasledovať budú. L'udu stránka musí, musí zvíťaziť. Nech žije ľudová strana!

Jablonovský.

Pri skonani.

*Ešte mih a konec, konec,
Skon vyhlási smrti zvonec.
Čo si krehkost, chyby mala,
Duchovného moc ti vzala.*

*Včul čistunká v svet radosti
Preletiš do dalekosti,
Zkiad, bárs tvojim bóľno, ľúto,
Nepozreš viac chyžu túlo.*

*Úsmev sedí ti na tvári,
Nelakáš sa čiernej máry.
Ťarchy, boje, búrky žitia
Slávne musia sprovadiť ťa.
Žiaľ, trap, núdza, rmut, súženie
Bez odplaty nebies nenie.
Zbožnosť, ctnosti, znášanie rán
Krásna cesta k rajským dverám.*

*Rty sa mykly, vnútor chrknul,
Posledný plam už vyblknul.
Tajných vetrov, duchov kruhy
Preniesly ťa na svet druhý,
Kde je rozkoš, more blaha ...
S Bohom drahá, s Bohom drahá!
Tam budeš žiť veky večné,
Slasť požívať nekonečne.*

Dlhomír Polský.

CHÝRNIK

— **Čas.** V Budapešti 17-ho novembra celý deň bolo zamhľeno, najvyššia teplota ukazovala 12 st. C., najmenšia 2 st. C. Po Uhorsku panuje suchý čas, na mnohých miestach je mhla. Umiernosť tepla vo dne pozdvihuje sa až na 10 st. C. a v noci padá až na mrazište. Dážď padal vo Veľkej Brittanii. Tepla vo Francúzsku a Nemecku prirástlo. V Uhorsku najteplejšie bolo v Rieke (Fiume), 19, 9 stup, najchladnejšie v Botfalve — 2 st. Po Európe najteplejšie bolo v Biarrici 20 st., najchladnejšie v Hernösande — 2·4 st., v Ríme 12·4 st., v Nápoli 15·9, v Paríži 11·9, v Berlíne 7·6, v Petersburgu 4·2 st. bolo tepla. — Môže sa očakávať jasný, suchý, miestami mhlavý čas bez podstatnej premeny.

— **Kráľovský pár** zas pojde do Territetu. Kráľovná 25-ho novembra odcestuje ťa, nezadlho za ňou pojde i kráľ.

— **Deň Sv. Alžbety.** 19-ho novembra, v deň to menin našej kráľovnej vo všetkých katolíckych kostoloch hlavného mesta slúžila sa sv. omša za našu kráľovnú. Hlavné služby božie sa odpravovali v budínskom zámku, v Matejovom chráme ráno o 10 hodine, na ktoré boly všetky vrchnosti pozvané. Školy v hlavnom meste boly zatvorené.

— **Sviatok v rodine belgického kráľa.** Knieža Alenson, švager, to uhorskej kráľovnej Alžbety — jako sa telegrafuje — 19-ho novembra prišiel so svojim synom Filipom Emanuelom do Brüsselu, to mladé knieža v najbližšom čase zasnúbi sa s najstaršou dcérou flandriskeho kniežata, s kňažnou Henriettou.

— **Nový katolícky kruh.** V Prievidzi, — jako nám odtiaľ píšú — 10-ho novembra utvoril sa katolícky kruh a skrze dôstoj p. tamojšieho farára a tit. kanonika slávnostne bol otvorený s výbornou rečou; duchovenstvo a ľud sa hrnul z celého okolia na túto slávnosť, čo je dôkazom toho, jako veľmi bolo už zapotreby toho kruhu, aby katolícké obecenstvo malo na tom okolí nejaké stredisko, kde by sa z času na čas schádzalo a o svojich záujmoch poshováralo; úfame, že teraz nebudú meškať tamejší duchovní, aby utvorili aj ľudovú stranu.

— **Vrah Puškína.** Baron Dantes-Heckereen, ktorý chýrneho ruského básnika Puškína v súboji zastrelil, jako ruské noviny Novoje Vremja oznamujú, v Elsasku zomrel. Dantes-a po súboji z Ruska vyhnali, a potom pod Napoleonom III. dostal úrad. Vo Francúzsku zostal senátorom. A teraz celkom zabudnutý umrel.

— **Zločin bez trestu.** Z Miškovca sa píše. Pred niekoľko týždni písaly noviny, že polícia v Miškovci zdrapila Štefana Kálnického, bývalého stráža majstra pri policii, ktorý vyznal, že Štefana Siniho zámožného to krčmára v Avaši a jeho nápadne krásnu chovanicu, Paulinu Tokár zavraždil a vyraboval. Kálnický neskoršie vraždu zvalil výlučne na svoju ženu, ktorá udajne tú vraždu zo žiarlivosti bola spáchala. Žena zas sa prisahala, že jej muž je zločincem. Zas potom naspák odvolal, tú ťažkú obžalobu poťažne na svoju ženu. Sudcovi a štátnemu pravotárstvu mnoho roboty dali ti zatvrdliví zlostní manželia, preto rozkázali, aby sa duchovný stav Kálnického preskúmal. Lekári Šaššy a Lang nad všetku pochybnosť našli, že Kálnický je celkom čo sa rozumu týka, v poriadku. V poslednom čase znova svedčil proti svojej žene. Po tieto dni pri jednom výsluchu šlak ho trafil a museli ho odniesť do nemocnice. Teraz visí medzi životom a smrťou pred spravdnosťou ide v smrť ten muž; proti žene ale niet závažných dôkazov. Túto vraždu tedy i na ďalej, snád i na veky prikryje tma na istoty.

— **Ruské loďstvo na čiernom mori.** Na čiernom mori ruská flotta, ktorá je prichystaná na všetky pripadnosti, z následovných lodí pozostáva: zo šiestich opancierovaných lodí, medzi ktorými sú: II. Katarina, Sinope, Čezme — každá má 20 diel a vystrojená je s torpedami — ďalej Tri-Svetelá s 32 delami, „Dvanásť Apoštolov“ s 26 delami a Pobjedonosev tiež s 26 delami a s torpedovým vystrojením. V loďstve je ešte osem delových korvét a desať strážnych lodí dobrovolnej flotty, 6 pomocných lodí a viacej nákladných lodí.

— **Železničný voz spadol do vody.** Z New-Yorku o následovnom nešťasti telegrafujú: V Klevelande včera následkom falošného upozornenia jedon železničný voz spadol z vysokého mosta do rieky Kuyaheja. Vo voze bolo 20—30 cestovateľov. Mnohí ešte záväsu povyskakovali, ostatní sa zatopili. Posávaď 13 mrtvých vytiahli.

— **Nebezpečenstvo slipek.** O Henrikovi IV. kráľovi francúzskom sa hovorí, že mal tú zásadu, aby slipecina len v nedelu prišla na stôl u ľudu — vtedy že neni žiadnej galiby. Že Andrej Feštetič bývaly to minis'er orby túto zásadu ešte prevýšil, lebo z Duly sa píše: Čím viacej sa blížíme k 20-tému novemburu, to jest ku prvému dňu, keď sa započne chystať hospodárska štatistika, po celej stolici, ba po celej dolnej zemi režu slipekky a všeliaky hyd. Príčinou je toto: ponevác medzi štatistickými popismi i slipekky sú obsažené, tu všade sa verí, že z toho sa podvíži daň. A

ľud má toľko múdrosti, že radšej zje sliepku, ale dane od nej neplatí. Preto, ačkoľvek následkom tohoto ľudu tedy dobre žije, predsa rozlične sa vyslovujú o štatistike.

— **Smútok v Záhrebe.** V Záhrebe mnohí preto, že 47 žiakov ku väčšej alebo menšej pokute pre urážku uhorskej zástavy odsúdili, nosia smútok. Viedenský pravotár Kozič telegrafoval kráľovskému pravotárovi Kraljevičovi do Záhrebu, aby odsúdeným oddal jeho braterský pozdrav a ich upovodomil, že vo Viedne dve tisíc zlatých nasbierali pre relegovaných študentov. Jedon francúzsky mešťan, ktorý každoročne navštevuje Chorvátsko jedne opozicionálne noviny uvedomil, že v Paríži šesť chorvátskych žiakov úplne zdarma dostane zaopatrenie, práve taký návrh prišiel i z Petersburgu.

— **Františ Koššúth zaľakoval.** Františ Knššúth, krajinský vyslanec pre veľikú zaujatost z radcovstva účastinárskej spoločnosti menom Hunnia (býva'á to dielna Tarnócyho) zaľakoval a účastinárskej spoločnosti 50,000 zlatých, čo mal podľa smluvy určené jakožto zavdavok, naspák navrátil.

— **Vnuk ho zavrždil.** Valenta Szabó a jeho ženu v Dome onehdy, keď sme boli spomenuli to krvavé zbojstvo, zavrždil. Tí starí ľudia mali mnoho peňazí a mladého Antona Biró, takto sa volá ich vnuk, zvedol veľiký majetok k vražde. Jako sa odtiaľ píše, ten vrah práve v ten deň mal sa sosobašit s Esterou Šebök, ktorú tiež spolu s ním zatkli.

— **Druhú nitriansku voľbu schválili.** 14-ho novembra jedon snemovný výbor pretrialsal druhú nitriansku voľbu. Celý svet, zvláštne, ale oprotivné stránky snemovne, pevne boly presvedčené, že Bánffyova vláda túto voľbu už i preto zruší, aby opozícii vykrutila z ruky všetku zbraň. Lež Bánffy a celá jeho banda ostanú sebe verní, nemôžuc sa ináč na vláde udržať, iba násilienstvom, tedy násilne i tú druhú škandaloznu nitriansku voľbu schválila a za dobrú uznala. Bánffy a Badeni jako si počínajú, tak si i ruky môžu podať; Bánffy násilnosť provodzuje v Uhorsku, Badeni ale v Rakúsku. Badeni len násilným spôsobom zamýšľa Rakúsko spravovať, a preto Luegera neodporúčať kráľovi, aby ho potvrdil za mešťanostu viedenského.

— **Súboj pre Luegera.** Z Miškovca oznamujú jedným viedenským novinám, že sa tam dvaja rezervní officieri G. Rosenthal a V. Izsó povadili nad týň, že Luegera nepotvrdili za viedenského mešťanostu, čoho koncom bol duell. V súboji jeden druhého ľazko poranili.

— **Na smrť odsúdený novinár.** Redaktor „Malých Novín“ v Belgráde Peró Todorovič o tom píše vo svojich novinách, že ho bosnianski, srbskí vystehovalci odsúdili na smrť pre jeho držanie sa v politike. Udajne už aj vyvolili ľosom toho, ktorý má Todoroviča zabiť.

Upovedomenie. *L'udová strana* v Budapešti (VIII. József-körút 31/b. II. emelet) *krajinskú sústrednu písareň* otvorila. Obecensťvo sa vyzýva, aby túto *písareň* hneď upovedomilo o každom pohybe *ľudovej strany* sa týkajúcom. Redaktori ale ktorí držia s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancelárie posílali, za čo jakožto za vzájomnu službu z času na čas zprávy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čitateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek mena na to prosí tá kancelária, aby jej sdělili meno a bydlu i

toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by neкто písal, *nikdy* nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať. Do ľudovej kancelárie sa môže i po slovensky písať.

Všetky listy sa majú adressovať na meno Veľk. pána *Jána Molnár*; vtedy istotne ich dostane kancelária.

V Budapešti 3-ho novembra 1895.

Kraj. sústred. kancelária „Ľudovej strany“

v Budapešti

(József-körút číslo 31/b. II. poschodie).

DOPIŠY.

Od Povážskej Bystrice, 7 nov. 1895.

Prevelebný pán Redaktor!

Včera sa odbývala voľba do stoličného výboru v Domaniži, tak že všetci tria kandidati ľudovej stránky; a síce: p. G. Gramantik, prečinský, — J. Turček, domanický farár, a J. Mittúch, pov. bystrický kaplán veľkou väčšinou, o proti 4—5 hlasom úradných kandidátov, zvolení boli.

Voľba išla najlepším poriadkom, až pri sčítaní hlasovácich lístkov, jeden recipovaný hazalík zapríčinil neveselý — s útekem skončený — výstup. Keď totižto z ceduliek skoro ustavičné té isté mená sa čítaly; nahlas vyjavil, že sa mu tie mená nepáčia; na čo keď mu jedon z dôverníkov doobrosrdčne poznamenal, že uzná, že by sa mu lepšie ľubily mena . . . erger, berger. schosberger; takou impertinenciou sa počal rozhadzovať, že skrze predsedu voľby musel byť k poriadku a k slušnosti napomenutý, následkom čoho pošiel ukázanou mu cestou, a za ním pošli všetci úradníci i neuradni liberáli, takto dokazujúc slávnou alianciou židovsko liberálnu.

Najhluchnejší zástoj pri celej voľbe hral p. slúžny bystrický, Ševčík, ale až večerom v krčme prečinskej, kde sa zastavil kortešovať za svoju dobre vykrmenú maličkosť a ostatných úradných kandidátov, rozumie sa notárov. Tu k nemalému svojmu prekvapeniu dozvedel sa: že je už večer, a nie ráno, 6-ho nov. a tak teda po voľbe, na ktorú sa on ráčil vybrať, aby svojou osobnosťou vážky voľby na stranu vládnú stiahnul. Prekvapeniu svojmu dal hlučný výraz, tak že mohútny hlas jeho pol dedinou sa rozliehal; a keď i netrúfal si zvoláť; „stoj s'ňko“ predsa ale v povedomi moci svojej sväto — sväte slúbil všetkým, — ktorí mu uverili — že, keď on tento raz termín voľby, — buďto preto že mu hodiny zastaly, alebo mu deti kalendár hore nohami obrátili, — zameškať, druhý termín voľby na ktorej si budúček lepšie nastrojí, stoličná vrchnost jemu k vôli ustanovíť musí.

Dobre ráno, mladý pánko!

Z Urmina.

Vysokoctený pán redaktor!

Tak prezieram každé číslo „Krešťana“ jakbych inej práce nemal; predsa, do včul o našej obci som v ňom nič nečítal; teda aspoň ja som omočil pero do

kalamára — sa to síce na vincúra nesvedčí, lenže teraz z dlhej chvíle to činím, lebo plesnina nám všetky hrozná zedla, a tak som bez práce.

U nás je znamenito zriadená ľudová strana; aj vidieť to, že k nám „Kreštan“ vo väčšom počte chodí, jako ja mám zubov v svojich ústičkách. Náš pán dekan, zvlášte ale hlavný lekár znamenito účinkujú za ľudovu stranu. Tomuto poslednejšiemu pánovi sa podarilo mnohé vôta vyreklať, tak i vôta mladého pána grófa Jozefa Hunyadyho. Keď vidí ľud, že s takou neohrozenosťou bránia páni jeho práva; potom aj on s inou chuťou ide za zástavou ľudovou, ktorá jedine môže byť kedysi aj zástavou blaha ľudu.

Veľmi ľahko bych počítal tých na prstoch, ktorí držia s liberálci: my sa ich nebojíme, len ich ľutujeme, že ešte vždy i po nitrianskej voľbe vedia byť tak zaslepení a nenahliadnu, že slobodomyselnosť včulajšiu ich potomci i v desiatom pokolení budú preklínať.

Keby v každej obci nášho okresu tak bola zorganizovaná ľudová strana, jak u nás; náš statočný pán ablegát by prešol, keby i samé hromy bily. Aj v Salgove dobre stojíme; lebo ta chodí „Kreštan“ asi v desiatich exemplároch, čo vačok p. dekana zaokrýva a ešte i jednotlivci bohatsí ho držia, predsa ale sa najde ktorý-ten, ktorý nosom mrdá tak, aby ani jebužejských neobrazil.

U nás ešte i dvaja židi sa pripojili k nám, lebo vidia, že slobodomyselnosť aj im len na oko je osozná, v následkoch ale aj u nich vykrúti brdlo duchu nabožnosti.

Že si my teda tu tak dobre stojíme, to sa musí pripísať aj tej okolnosti, že tu máme kat. kruh, ktorému jedon veľký dom celkom zdarma prepustil veľk. pán lekár dr. Karol Tóth, ktorého štedrosť a obetivosť nezná konca kraja, keď je obecné dobré v reči.

Keď koniec robím peravému škrabaniu, prajem si, aby čím viac dopisovateľov sa mohlo tak vychvalovať a to právne, jako ja.

Vincúr.

Z Brezovej.

Veľbný Pane !

Bár aj zriedka, predsa jako lastovička v druhej polovici septembra kedy vtedy sa len aj evanjelík ohlási vo vašich novinách. Ja som tiež tejto srsti človek, ale sa nebojím, že by ste moj dopis neuvěřnili.

Je to veru smutno u nás neodvislých slovákov, že bez príčiny mnohí tak chrbát obracajú vašim novinkám. Národné noviny sú drahé takým koškárom, jak som ja; Hlásnik ale je primálny. Robotník ale v nedefu stihne najskôr čítať, a vtedy je i žiadostivý tej duchovnej potravy; a tejto požiadavke celkom zodpovie „Kreštan“, ktorého úvodný článok, v čísle s 20 okt. je dôkazom toho, že i blaho našich duchovných vám leží na srdci; a tak i naše potreby a položenia sa v tých novinách jak na riečici pretrásajú, čo len dobrého výsledku byť môže. Aj my sme kreštani, a to na Brezovej neodvisli kreštani, ktorí hockedy sme ochotní podporovať statočného muža učeneného pri voľbách, jestli slúbi blaho hmotné i duševné ľudu slovenského zastávať.

Naši duchovní obyčajne nedržia s vládou, ktorá teraz slovákov rozkolila, aby od včul len šovinista mal zostať biskupom našim. Ona i s tými novotami napadla a veľmi urazila nás; našich duchovných ale ponúkajú s barmami, aj do tohoto času sa oni len tak

živorili, a môžeme povedať pre ľud obetovali, teraz ale vláda zapríčinila, aby i tie 3—4 stovky na polovicu splaskly.

A proti týmto všetkým nehodám najvrelšie a najostrejšie bojuje „Kreštan“. On zastáva zaujmy veriacích kreštanov slovenských; slušno teda, aby ho nielen katolíci podporovali lež i evanjelíci; potom ešte vo väčšej miere bude nám on na pomoc, aby sme vo všetkých ohľadoch sa osvieteli a svoje práva zastávali v stave boli.

Ja jako prostý garbiar musím sa teda ohlásiť vo novinách, keď to povolanejší nečinia. Pán farár kat. i tak má málo práce, mol by obratnejším perom opísať naše pomery a rozložiť, ako tu stojíme my i ľudová strana. Je on človek vtípovíný i opovážlivý do hrdého dreva sekerou zatať; úfám sa že na oslovenie to on i urobí, a v Kreštanovi ohmaľuje, čo a jako by sa tu dalo previesť k obecnému blahu ľudu tunajšieho. S Bohom zostávajte!

Garbiar.

Z pod Mnicha.

Prevelebný pán redaktor !

Zo všetkých takmer krajov nášho horného vicieku dochádzajú zajímavé zprávy o pohyboch a chovaní sa nášho veriacého ľudu v oči prot kreštan. ským liberálnym zákonom, tak, že nemožno nepozorovať nakoľko o ľuhárstve pretekajú sa tie cibulou napáchnuté židovsko-slobodomurarské noviny, keď hlásajú, že náš ľud bez všetkého pobúrenia duševného, spok jne prjal do života uvedenie tých ľud „oblažujúcich“ zákonov. — Aby však toto hanobné klamstvo tým patrejšie bolo, a aby láskavi čitateľa nášho „Kreštan“ dobrým príkladom povzbudení boli, prosím slavnú Redakciu o uverejnenie nasledujúceho príbehu.

4-ho novembra v meste Novejbani (Tekov) vyba-voval sa prvý civilný sobáš. Už predbežne medzi páni liberálmi tohoto — ešte nie dávno v katolicisme vynikajúceho — mesta, — žiaľ Bohu — nielen ľu'eránmi ale i niektorými katolíckmi uzavrelo sa, že sobáš tento jakožto prvý, čím slávnostnejšie vybavený byť musí. — V hore spomenutý deň teda, ráno o 9-tej hodine, keď p. matrikár Jozef Kope niczky spolu mestský kapitán, dľa predpisu zákona do pekného čierneho obleku sa hodil a civilnou štolou sa ozdobil, bolo vidieť jako aj títo páni sem tam mestský dom o-cha-dzajú, majice zaiste v úmysloch, svojou pritomnosťou civilnemu sobášnemu to nu úkonu väčšej slávnosti do-dať. — Konečne prišli i mladoženisi Jan Jakal a Má-ria Žňava, sedliacky to syn a dcéra novobán kých ľaz-níkov (štálanov) v slušnom síce, ale obyčajnom rúchu bez svätobného zástupu, muziky. atď. dvoma len spr-vádzaní svedkami, jako to zákon žiada, — ktorá okol-nosť tých pánikov tak prekvapila vlastne omámila, že miesto sobášneho salónu každý pošiel svojou stranou — domov. Pán matrikár vidiac túto nečitateľnosť? mladoženíchov, oboril sa na nich — „kde sú ostatní? — mladá nevesta však smeľo odpovedala — tu sme všetci, jako to zákon žiada. — Kde maš veniec?! — prosím pekne — odvetila ona — ja som si veniec kúpila, nie aby som s ním po mestskom dome chodila, ale do ko-stola na sobáš. — P. matrikár nemohúc takto nič vy-konať proti silnému náboženskému presvedčeniu mla-doženíchov, nie veru so slavným ale, shnevľivým vý-ra-zom tvári vykonal ukon civilneho sobášu a k završe-niu všetkého oslovil ich: »keď ste vy počúvali do te-raz vašich kňazov, teraz vám ja to poviem, keď nech-

cete nemusíte ísť ani do kostola, aj toto je vám dostačujúce.“ —

Hľa! jako ti páni, ktorí plné usta majú paragrafov a vo všetkom so složeným klobúkom zákony citujú a spomínajú, ctia a horlive zachovávajú vlastne plnia zákony krajinské! — Hľa! jak obľubuje si náš ľud, jako túži po týchto „blahonocných“ zákonoch! — Učme sa však od tejto, čo aj jednoduchej sedliackej, ale šlachetnej a hrdinskej nevesty, jako aj my máme sa chovať v oči náboženstvo naše urážajúcim zákonom.

Kysúcke-Novomesto, 15. novembra, 1895.

Vysokocentný duchovný pane!

Doba prvých kresťanov sa už aj k nám priblížila, lebo čo niekedy pohanskí panovníci s kresťanmi pre vyznanie katolíckej svojej viery robievali, asi podobne začína konať aj náš hlavný župan, ktorý pri voľbách jako chyrný korteš je vyhlásený a že aj preto mal ostať hlavným županom. Ja, ináč neni, aj to je zásluha! Lenže u panáčka tohoto to je veľká chyba, že len tam vie dobre kortešovať, kde sú také katolíci, jako je on, tu u nás v meste sa mu to jakosi nepodarilo a preto že je on včul náramne nahnevaný, kriky robí, hrozí sa, a chce sa jako dobrí (?) katolíci pomstviť. Že jako, poviem vám neskorej.

V Kysúckom-Novomeste (trenčianska stolica) dňa 5-ho novembra vydržovala sa voľba 3 stoličných výborníkov. — Naráz pred tým dňom, komu sa máme česť klaňať, hlava stolice ráčila sa k nám dopratať a koč svoj s takže pristrojeným husárom nechala po našich ulicách rozvázať, aby videli mešťania, že nie kofvek. lež sama hlava stolice je tu. — Keď pekne všetko si tu na zajtra už prichystal, v tom najsladšom ro edomí, že tu všetko je od vyšného konca až po nižny — už liberálne, pobral sa naspäť do súkenej fabriky na odpočink. Medzi inými naráz večer dostane telegram zo Žiliny, otvorí ho, prečíta, chutno sa zasmieje a lubežné jeho ustička prehovorí: Neverím už, že v Žiline ľudová strana jestvuje! — a opravdivá dobrá jeho vôľa sa len po chyre tomto začínala. — Už výsledok všetkých toho dňa volieb sa vedel, len čo v Kysúckom-Novomeste nového, na to bol ešte každý zvedavý. — Naráz večer o 9. hodine dopáli očakávaný telegram z Kysúckého-Nového mesta! — Pán župan chladnokrvne vezmu ho do ruky myslíac si, veď som tam včera porobil potrebné pokroky, nič zlého nebude, otvorí a číta: Jan Póšta farár kysúc-novomestský 233, Ján Cvincsek kaplán kysúc-novomestský 207, Ignác Gasparez farár neslnšský 198 — čuj čitateľu — ani čoby hrom bol do tej izby tam uderil, tak sa jeho pred tým tak lubežno usmievajúca tvárička musela premeniť, zaiste ani svojim očiam nechcel veriť, dival sa pozieral, kde je Béla Cselko stoličný pokladník, kde je Koloman Ribossy štátny advokát, za nemôžné sa mu videlo, aby títo len po 42 vota dostali a — od tohoto času už zle-nedobre je na Kysúcke-Novomesto a jeho okolie. —

Hlavný tento župan je rozjedovaný na mesiečko toto, všemožná pomstva je jeho cieľ, kdežto pomstviť sa len človek bez viery je v stave a preto od svojích tajomníkov; židákov strašné chyry rozširuje, že 1. služnovský úrad prelóži do Žiliny 2. z veľkej obce malú učíní, a k Žiline pripočíta, 3. jarmaky zakáže, 4. z mosta zas len nič nebude, 5. na hate od štátu už assignované peniaze nedá, 6. mestským krčmám licenciou odoberie a tak ďalej — lenže z tohoto všetkého stra-

šenia vysvitá, že stoličných výborníkov znovu budeme si voliť a bars neni žiadnej zákonnej príčiny k zrušeniu týchto volieb — aspoň pri novomestskej nie! — ponevác ale tu katolícka stránka vyhrať sa opovážila, tak tu, jako aj na iných miestách v trenčianskej stolici kde katolíci vyhrali, musia sa nové voľby narídiť, to pán župan len trpeť nemôže a asnaď sa potom kde-tu podarí nitrianským spôsobom zvíťaziť, veď aj slepá sliepka niekedy zrnko najde, a potom takúto liberálnu prevedenú voľbu už viac neslobodno zničiť, bars jakékoľvek zaucha by sa tam zákonu dávaly.

Jestli teda znovu voliť musíme, teda budeme a pojde nám to ešte ľahšie, keď už vieme, jako to ide, to sme my pred tým mnohí nevedeli, ani o voľbe tejto sme ani pochopu nemali.

Bože! . v našom prenasledovaní za našu svätú vieru daj nám vytrvanlivosti!

Dopis tento na vidom oči dokazuje, že to židovsko-liberálne otroctvo ktoré teraz v Uhorsku panuje, jaké podlé prostriedky upotrebuje, len aby moc a s ňou masné hrnce ešte i na diaľej udržalo. Statoční novomestania nemajú sa čo obávať tých strašidiel, ktorými im hrozí ten žilinský ušiak. Tieto chyry preto roztrubujú, aby pri budúcej voľbe statočných katolíkov na liberálnu stránku pritiahli. Ak sa to tomu trečianskému kaimakamovi nepodarí, nie tak sa vypomstvi nad voličiami novomestanskými, jakoto dopisovateľ hore spomenul, lež dľa iného žriedla nasledujúce:

1. Služnovský úrad nie do Žiliny ale do Vrania preloží; z veľkej obce nie malú obec, ale pustatinu urobí a ku Zádubniu pripojí; jarmaky sa preložia do Povini, a nebude slobodno iné predávať iba pálenku a žebracké kapsy; most, ktorý stavať mali, oproti Vraníu vystavia, aby pán Húrocy v Kisuće sa neutopil; železnica už nie vedľa Nového Mesta, ale po nad vrchy chodiť bude; jaknáhle služnovský úrad vytiahne. hafe na Kisuće sa rozburajú, aby jarné lady tak zmietly mesto, žeby ani kameň na kameni nezostal; každý novomešťan musí vyvandrovať, a ktoby predsa tam zostal ten, keď sa s druhým zejde nahlas musí kričať: Pochválen bud pán Bánffy a trenčianský kajmakam!

Voda a povetrie dá sa do árendy židom, a tí len toľko im doprajú z vody a povetrie užívať, koľko je ku živoreniu potrebné. Konečne vystavý sa jedna vysoká týčka, a každý, kto pred týčkou na brucho sa nehodí, dostane na pupek ráno 6, na obed 12, a večer 6 kyjákov. Strašná táto pokuta vyhlási sa po všetkých obciach s tým poznamenánim, že kto by nechcel uznať, že je toto sloboda, ten poviazaný a na oheň hodený bude. Keď sme tieto strašné pokuty jednemu pánovi prečítali, usmial sa a povedal, že od židovsko-liberálcov toto všetko vystane, ak ľudová strana ích panovaniu konec neučiní.

Neslušan.

Veľky-Chlivěň.

Prevelebný pán redaktor!

Šlachetná pomstva stala sa u nás v Rybanoch, že baánovský p. slúžný Zamarócy, pri najnovších voľbách slávne vykvacnul. V krátkom čase nevediac nás ináč pre túto hroznú osoby jeho nevšímavosť potrestať, zakázal nám včul na hody aspoň muziku. — Jestli p. slúžny zakáže svojmu synáčkovi pre nejakú nezbednosť hrať sa s jeho drevným koníkom, do toho nás nič neni; ale takáto pomstva od jedného slúžneho — naj-

lavnejšie sa vysloviac — je aspoň nezdatnosť. Týmto spôsobom iba to dociel, že keď sa nám nehralo včul na hody, o tri roky budeme prinútení my vyhrávať, bár síce len „Rákóczy-marš“, ešte aj tomu štvrtému nie kóšer výborníkovi. Lebo mlyny božie pomaly bar, ale isto melú.

Upomienka na „Otvorený List“

p. Kajúcha.

Medzi všetkými stavmi najvyšš vyniká stav kňazský a stav učiteľský. I kňaz i učiteľ sú kazateľmi slova Božieho! V upomienke na „Otvorený List“ p. Kajúcha nechcem hovoriť o obidvoch spomenutých stavoch, lež obmedziť sa chcem na stav učiteľský.

Je pravda, že mnohý chce byť učiteľom, ačkoľvek nemá k tomu povolania. Kto ale nemá potrebných k učiteľstvu schopností, nech radnej zostane pri svojom šusterstve, krajčírstve alebo inšom svojom remese, jako to múdre urobil jeden kandidát učiteľský.

N. N. totižto chcel byť silou mocou učiteľom bez všetkej prípravy, bez toho, aby bol vzal niekedy nejakú hrubšiu od šľabikára do ruky knižku. A predsa sa vám raz vybral examen z praeparandie skladať. Ku examenu bol pripústený, len že hneď pri prvej otázke už uväznúl jako voz v blate. — Tu naraz jeho kamarát za chrôtom jeho sediáci napravi ho na pravú cestu dost hlasno mu šeptajúc: „Zaďakuj braček, zaďakuj! — Čo slyšiac kandidát do rozpakov privede, prvú slová svoje ku profesorom tieto prehovorí: „Ďakujem páni moji, ďakujem“. Páni professori so zadivením pýtajú sa ho, že za čo má ďakovať? Nuž z učiteľstva ďakujem.

Z tohoto nasleduje to, že nie každý má potrebné k učiteľstvu schopnosti. Kto chce druhých vyučovať musí sa sám najprv k tomu pripravovať a potrebných k tomu vedomostí si nadobudnúť. — Pán Kajúch chýrečný okresu Ružomerského ablegát porozumie asnaď temuto podobenstvu. On v „Otvorenom Liste“ sľúbil svojim voličom, že im osobne vysvetlí otázku civilného sobášu. — Ale on len nechce jakosi vysvetľovať otázku civilného sobášu. Ja ale viem, prečo? Preto, lebo nevie, lebo sa do veci nerozumie. Jako že vám on môže vysvetľovať, civilný sobáš, keď on na sneme krajinskom examen zle zložil. Málo síce na tom examene p. Kajúch odpovedal — len jedno jediné slovo sa ho opýtali, a hľa i to jedno na opak povedal. Na miesto „nie“ vyrepetil „áno“.

Keď ale p. Kajúch len jedno jediné slovo na sneme krajinskom vysloviac i to jedno na opak povedal, čo že by potom všetko pohovoril, keby nás osobne o civilnom sobáši obširnejšie poučoval.

Preto najlepšie bude pre p. Kajúcha, keď tak urobí, jako ten učiteľský, kandidát, keď odpíše svojim voličom, že už ďakuje z ablegátstva.

My voličia okresu ružomerského vďačne prijmemo od p. Kajúcha zaďakovanie z ablegátstva s tým však poznamenaním, že p. Kajúch je nie chlpatým medve-

dom, aby sa dal vodiť kroz ministra za nosom. Medved skáče, hajdukuje, jako mu jeho pán v červenej čiapke rozkazuje — medved nesmie zaháfať — musí ustavične ľudí, detí zabávať. Celkom inšie je postavenie ablegáta. Ablegát nesmie na rozkaz ministra tancovať, hajdukovať. Ablegát má samostatne činiť, myslieť, hovoriť.

Kebych len mal trúbu tak veľkú, tak zvučnú, že bych s ňou až do Pešte zatrúbil mohol, veru by som s ňou do tých čias trúbil do uší liberálnych ablegátov, dokiaľ bych všetkých nepohlušil. Ohlušení zvukom trúby nepočúvali by viac ministrov, ale by podľa svojej hlavy záujmy ľudu zastupovali. — Tak sa zla, že i p. Kajúch je už ohlušený, ale v inšom smysle slova. Áno, on je ohlušený, lebo neslyší vzdyhy, plač, nariekanie chudoby; necíti tej biedy, do ktorej bezbožné zákony ľud chudobný uvrhly. On neslyšal pri volbe stoličných výborníkov v Ružomberku, jako mu jeden oduševnený kresťan do uší zatrúbil: „Zasoť ho, čo tu hľadá“. Jest ale jeden veľmi dobrý liek, proti tejto hluchote a to je liek citu. Keby mal p. Kajúch len trocha citu, jako mu to Osvietený p. Štefan Rakovszky cis. a kr. komorník na oči vyhodil, veru by sa nikdy viac v Ružomberku neukiažal.

Rybár.

Prázdne hodiny matrikára.

Šaštinský matrikár silou-mocou chce účinkovať vo svojom novom úrade, avšak tej „posvätej roboty sa mu nijako nenaskytuje, bár aj už 50 zlatých slubuje tomu, kto sa nechá uňho sobásiť. Aby ale prázdne hodiny svojho úradu predsa len vyplnil, tak sbiera po ľudoch tú knižočku „Čo chce ľudová strana“. Sme uvedomení, že sbieranie týchto knižoček do oboru matrikárskeho povinnosti vôbec nepatrí a preto teraz len uverejnením týchto bašovských prechmatov chceme prekaziť cestu ďalšiemu nadužívaniu jeho moci, jestli však to neosoži, tak budeme hľadať pomoc cestou právnickou.

Žehnaj Boh všetkých vodcov a účastníkov shromáždenia v Šaštine.

Veľké víťazstvo ľudovej strany v Biacovcách.

Nov. 11-ho v Biacovcách (Szepes sz. Lőrincz) prevedená volba na stoličných výborníkov sa s veľkým víťazstvom skončila. V spomenutej totižto obci z desiatich dedín voličia sa shromáždili, aby svojich troch kandidátov takrečeno jednoglasne za stoličných výborníkov vyvolili. Kandidáti títo boli: Michal Mindszenti veľbašský farár, Ján Hattyár zo Szepes sz. Lőrinczu farár a Anton Lehoczky biskupský úradník.

Prvý z týchto dostal 276, druhý 270 a tretí 274

hlasy. Nuž a vládna strana svojich miláčkov nevyznačila?! Ba áno, ato dvoch, a síce Gustáva Görgey, spišsko-podhradského slúžneho a Eduarda Gavulič, spišsko-kapitulského notára. Na prvého z nich 7, na druhého ale 6 hlasovali. Dlhotrvajúcemu kortešovaniu a hrozbám po dedinách zo strany ordzovianskeho notára nebolo konca-kraja, nato sa usilujú, aby gazdovia aj na svojho slúžneho hlasovali. Z toho ale nič nebolo, lebo vyjmuc dvoch-troch židákov, len jedon jediný sedliak i to len z vlastného interessu a špekulácie naňho hlasoval. Tomuto ale pánu notárovi sa nečudujte, lebo biedny svoj dosavadný chlieb so pšeniným premenil. — Olšavičskí voličia, ktorí na vzdor tomu, že mnohí z nich pri tohoročnej ablegátskej voľbe pri vládnej strane votizovali, teraz sa ku ľudovej strane pripojili a spolu snami sa pod zástavu ľudovej strany shromaždiť. Sláva vám za to, aj vašemu horlivému p. farárovi Eduardovi Rojkovich, ktorý vás k tomuto boju a víťazstvu otcovskými slovami povzbudil. — Zvláštnu ale pochvalu zaslúžia voličia brutovskí (Szepes. szt. Lőrincz), ktorí pod vedením svojho kapitána Petera Fecko a pod dozorstvom viacerých kaprálov v rade vojenskom do Biacoviec vmaširovali, aby tam privrženstvo svoje ku ľudovej strane údatne a zmužile dokázali. Takto sriadená ľudová strana sa už aj vo Vyšnom-Slavkove nachádza, ktorej voličia sa tiež podriadením svojich predstavených ku voľbe tejto dostavili.

Keď je už teda reč o týchto predstavených to jest o kapitánovi a kapráloch ľudovej strany, spolu som tak smelý, aby sa fa ct. čitateľu týchto prevýborných novin pýtal, či je vyvolené už toto predstavenstvo vo vašom meste alebo dedine? Ty povieš nie! Nuž a kto si ty, čo mi tak smele odpovedáš na moju otázku, že vraj nie?! Ja som učiteľ, — rychtár, — gazda. No dobre. A chcete mať aj vy vo vašom meste alebo dedine takéhoto kapitána a kaprálov? Ó chceme a chceme! len že nevieme, ako si to máme v tejto dôležitej voľbe započat, či sa to musíme ku slúžnemu, ku okresnému súdu, ku viceispánovi, alebo ku ministeriumu oznámiť? Koľko štemplov treba na prosbu prilepiť atď. Ale neľámte že si hlavu! Choďte jednoducho ku vášmu p. farárovi, a on vám najlepšie povie, ako sa má voľba táto previesť, netreba sa vám u nikoho hlásiť ani štemplo kupovať. Váš p. farár ešte len nedávno dostal zo sústrednej kancelárie ľudovej strany ku tomuto vyzvaniu, a to vtej knižočke, ktorej nápis znie takto: „Jako máme sriadit ľudovú stranu po celej krajine“?

Ručim ti za to ct. čitateľu, že takej slávnosti u nás ešte nikdy nebolo, ako bude slávnosť pri budúcej voľbe na kapitána a kaprálov v dedine vašej už založenej ľudovej strany. Hor sa teda bratia moji, zora už na nebi, a zabliskne nám slniečko pravej slobody našej. Prihláste sa v novinách týchto, všemožne vás prosím, ktorí ste si už za príkladom tých dvoch obcí Szepes szt. Lőrincz a Vyšného Slavkova predstavených ľudovej strany vyvolili, aby sme sa doznať mohli, koľko

vojska máme, lebo len tak víťazstvo nad vládnu stranou v celej krajine obdržať môžeme.

—
Dlhépole. (trenčianska st.)

Vysokoctený prevelebný pane!

Starí pohanskí Rimani zaviazali bohyni pravdy a spravodlivosti oči, aby nehľadiac na osobu, jednému každému prisluchajúcu pravdu a spravodlivosť vysluhovala. Noví kresťanskí pohani vyklali pravde a spravodlivosti oči, pozbavili ju sluchu, aby nevidela a neočula tie ohavné zbojníctva, tie hnusné podlosti, tie neslýchané lúpeže, ktorých sa notárske líšky, služnovskí vlci a v sídlach stolíc prebývajúce hyény na poli volebného práva, konštitúcie a občianskej slobody bez citu, bez hanby bezochyvo dopúšťajú.

Popisujúcou kommissiou prezývané pustošiaca banda nám Zárieč-Keblovčanom 30 ablegátskych hlasov zhabala, 15 volebných mien schválne pofušovala, 49 veku pádov sfalšovala a Lafandera krčmára medzi voličov neprávne vtisla. Ludvika Gášpara farára reklamáciu, v ktorej vypravenie priezvisk a rokov požadoval, trenčianski bašovania odvrhnuti, lebo vraj upravenie žiadosti nepreukázal. Keď ale aj upravenie od patričných voličov preukázal, aj povykruťené meňá a vek s matričnými výťahy dosvedčil, trenčianski tatári znova mu appelláciu odmrstili, lebo že vraj už po zákonnitom termine, 8-ho okt. bola zadaná. Och oplanská pánska lož! Och nehanebný pánsky klam! 25-ho sept. dostal Gášpár výrok odmrštenia a 29-ho sept. odovzdal Čajda ju držal naschvál u seba, lebo Domanický slúžny ju nechal tak dlho v stoliku svojem spočívať, alebo trenčianska volebná kommissia jednoducho zúmyselnú lož do výroku napisala. No ktokoľvek bol príčinou spravodlivej, zákonnitej, v pravom čase zadanej appelláty odvrhnutia, to je nestydatý, nespravodlivý človek, občianske práva násilím lúpežiaci podliak, ktorý nič iného nezaslúži, len aby mu patriční voliči do oču napľuli a ho ako zločinca palicou vydrali.

Proti Lafanderovi Andrej Májer kaplán zadal žiadosť, aby krčmár ten, a kožto dľa porciovej hlavnej knihy na r. 1894-tý 44 zl. 63 kr. pozemkovej dane dlžný občan, z počtu voličov bol vyhodnený. Avšak dovčulku žiadneho výroku nedostal. Iba toho sa z chýru dočul, že odmrštnia reklamácie výrok Lafander obdržal a si ho i hneď ako slávny znak víťazstva na stenu, že zákon v ničom nehatí žida, že pre reštanciu len kresťana hlas onemie, že obecni notár s nepodpísaním reštancie radšej spravodlivosti sto zaúch vylepí, akoby mal proti židovi pravdu potvrdiť, že v Trenčiansku rych-

tári, notári, slúžnovci, pôdžupan každého židáka, keď i po krky bude zaprplaný a zagyzdený, ochotne a chutne s jazyky pooblizujú a od škvrny očistia.

Hej keby tí naši páni tú obratnosť a horlivosť, ktorú na obrážanie zákonov, na ničenie občianskych práv, na utláčanie slobody a zakrývanie všeliakých nespravodlivostí márnia, na užitočnejšie a potrebnjšie veci upotrebili! Na dlhopoľské, keblóvské a svedernické cesty roky a roky platíme, a cesty tie v tak dešperátnom, asiatickom stave sa nachádzajú, že v Trenčiansku sotvy kde majú páru. Samé hroble, samé priekopy, mláky, sem-tam trčiacce skaliská, v daždi po kolená blata, to majú byť naše cesty. Pešky idúc dobrý musíme dať pozor, aby sme nohy nevytknuli. Na voze ale dušu nám ide vyheglovať. Pane slúžný, notár a rychtár, dostaneme-li kedy za tie cestovné dane, čo od rokov platíme, poriadnejšie cesty?

V našej obci nič iné neočuje ohlasovať, len že porcie aby sme čím skôr podonášali a kedy sa bude aká exekucia a licitácia vydržiať. Ale kedy sa máme dostaviť, žeby sme si pred popisujúcou kompániou volebné práva zachránili, keď nás one orabovať chce, a kedy máme volebné právo pri volení stoličných výborníkov použiť, to nám predstavenstvo naše nemá v obyčaji oznamovať. Pán notár! my sme vás vyvolili, z našich mozoľov vás platíme, teda len môžeme požadovať, aby ste nám od vrchnosti určený termín, kde sa o naše páva použiť máme, prám tak na javo dal, ako nám všeliaké farchy na javo dať nikdy nezabudnete.

Kornel Nejedzchleba.

—
Kremnica, 5-ho novembra.

Prevelebný pán Redaktor!

Naši liberálci hovorili, že my, pospolitý ľud, bláznime sa za civilným manželstvom a matrikami. No to bola ošklivá faloš. Že v celej krajine to nechcel ľud, to je dokázano, a že tu nielen ľud nechcel to, ale ani páni, to z toho vysvitá, že veru nevyslovili dôveru Wekerlovi, ani ho nevyvolili za čestného občana, a pána Bánffyho tiež nie. Len to nech očakáva! A jako sa šialil ľud za tým, ukazuje to, že *vlani v celom septembri len jedno katolícké manželstvo bolo uzavrené*, lebo u nás sa vtedy neženia, a *v tomto roku, od 16-ho septembra do 30-ho, za dva týždne trinásť*. V októbri ani jedno. Ba veru áno, jedno židovské. Počujte, pán Redaktor, nikdy sme nevideli toľko krivých nôh a nosov, jako vtedy. Všeci židia tak z mesta, jako z vidieku sa dopratali na mestský dom, kde mali potom roboty z luftová-

ním a dezinficovaním! Bolo smichu, keď po košerskom sobáši židia maširovali do synagógy, a za nimi s pipasárovýma nohama. chúďáčik pán civilný farárko s jedným židovským družbom. Neviem, či ministovať ta šiel, alebo za starejšieho, alebo . . . sobášiť, lebo židia kremnicki nemajú rabína. A pán ablegát, ktorý hlasoval z násilntva na civilné manželstvo, ale on sám nepoužil ho, lež bár i starým mládencom bol, v septembri sa oženil, tiež išiel so svojou paňov za zástupom židovským, ale veľmi daľako za ním. Tuším sa hanbil. Veru aj sa mal za čo hanbiť.

4-ho novembra konečne mal tento istý matrikar i katolícký „sobáš“. No už tento celkom ináč vyzeral. Pán matrikár teraz nemal ministrantov, jako pri židovskom sobáši. Jozef Lucák, kováčsky majster z hornej Vsi, ktorému nedávno manželka odomrela, a tak prinútený bol sa oženiť s mladuchou a s dvoma svedkama, teda všetci cakompak štyria v každodenných šatách prišli na meský dom. Tu ich pán matrikár, na miesto civilnej kázne, vyhrešil, že jako sa opovážili v takých jednoduchých šatách sa tu ustanoviť. Svedkovia odpovedali, že dnes neni sviatok, a že oni v stredtýždni takto chodia do hory, jako chudobní, robotní ľudia, a mladoženích, že veď sa on oblečie krajšie, keď pojde do chrámu Božieho; ale tu, kde v pluvadle močku vidí, a nikde žiadneho svätého obraza, dosť je takto sa obliecť. No predsa ich len zapísal, a chudáci štyria „svatobníci,“ jako by ich bol z háreštu vypustil, z mestského domu v nohy na štyri čiastky sveta! Len von z mesta sa pozbierali, a oddýchli si po tomto tríznení, a šli domov do Hornej Vsi.

Odpoľudňa svatobníkov už pekne, sviatočne oblečených skoro celá Horná Ves vyprovádzala do chrámu Božieho slovenského. Tuto keď ich velebný pán Michal Matunák, náš kaplán slovenský sosobášil, a tak sviatosť stavu manželského uzavreli, a vyšli von z kostola, na ulici im banda hrála jedon marš, a slávnostne a vesele pospiechali domov.

Nuž vidíte pán Redaktor, a ctení čitatelia, takto si vážia a budú vážiť civilny zápis na mestskom dome, takto si vážia, a si budú vážiť a uzavierať sviatosť stavu manželského v chráme Božom, nielen kremnickí a z vidieku, ale i úfame, že v celej krajine Uhorskej všeci katolíci. Nech žije Jozef Lucák, ktorý taký príklad dal katolíkom, jako sa majú držať pri zápisí civilnom na mestskom dome, a pri uzavieraní sviatosti stavu manželského v chráme Božom!

Zelegruntský.

HOSPODÁRSTVO

Dotaz a prozba na p. t. pána Ruperta.

Náradý hospodárske podávané v obľúbenom časopise tomto vítané sú u nášho slov. roľníctva, keď sú podaté tak, aby sa im všestranne porozumelo. V čísle 45 radíte p. t. p. Rupert upotrebil pri nehode neočistenia sa kravy z lože „dyňovisko.“ Tuším síce, čo Vy mienite týmto slovom; ale širšie obecnstvo sotvaj bude na čistom vyhladom narádzaného lieku. Odpustite, slovo to nesprávne je použité. Dyňovisko v slovenčine je to miesto, kde dyne rástly; tak menuje Slovák pozemok, kde byly zemiaky zemiačiskom alebo zemiačnickom, kde rástla vika vičnickom, ďatelina ďatelinískom, hrach hrachovnískom atd. Slamú hrachovú menuje Slovák: hrachovinou, vikvovou vyčnicou, žitnú žitnicou, reznú reznicou; dľa tohoto otázne dyňovisko malo by sa volať dyňovinou! Slovo dyňa je u mnohých Slovákov neurčitého významu. Na Dolniakoch dyňou menujú plod, čo sa za čerstvo pojedá; a je dvojaký: réčka dyňa a cukrová dyňa (görög dinye és czukor dinye); na Horniakoch mnohí menujú tekvicu (tök) dyňou. Tekvica sa len varená na spôsob kapusty, alebo je-li z rodzaju pečiarok (sütő, úri tök) pečená požíva. Mám za to, že Vy p. Ruperte pod nesprávne voleným slovom „dyňovisko“ ráčite rozumieť: vnať, býle, stonky tekvičné, pozostatá po sobratí plodov tekvičných. Je-li tomu tak, prosím ráčte udat naším opatrným gazdinkám: ktorého rodzaju tekvic, či len tých kapustných a či aj pečiarkových vnať je liečivá v udanej nahode; bo len tak bude i dolniackej i horniackej gazdinke dobrou radu poslúženo.

Knížná polica.

Katolíckému ľudu odporúčame nasledovné knihy:

„Kto má pravdu,“ sošit.

Pútnik Sv. Vojtešský. „Kalendár,“ sú k dostaniu v Spolku Sv. Vojtecha v Trnave.

ODKAZY REDAKCIE.

Dopisovateľov našich prosíme na to, aby dopisy svoje len na krátko ale jadro skladali, lebo ináč pre veľké množstvo ani ich prečítať tým menej uverejniť nemôžeme, naše noviny len raz za týžden vyhádzajú, tedy niet toľko miesta, aby sme ich priniesť mohli.

Vtáčnik. S vaším dopisom sme veľmi spokojní, prosíme i ďalšie práce.

Szepes Szt. Lőrincz. I. H. Terajší váš dopis uverejňujeme; čo sa týka, jako i z hore udaných odkazov ste ľahko mohol porozumeť, len preto sme ho posavad neprinesli, že nebolo miesta; lebo zo všetkých strán sa na nás hrdú dopisy pofažné na ľudovú straru, tedy i Vás i mnohých iných spolu prosíme, aby to na zle nevykladali, keď častokrát ich dopis pre nedostatok miesta neprinesieme.

Stará Bystrica. J. S. Odpustte, Váš dopis musíme kračšie priniesť, lebo niet miesta.

Erčín. F. L. Neskoršie príde rad na váš dopis.

Liptovské Lučky. J. H. Dostali sme váš článok, neskoršie ho upotrebíme.

Nagy-Chlivény. Dostali sme.

Detva K. Váš dopis v čísle 46. sme priniesli; čo sa týka jednotlivcov, ktorí kresťana pýtajú, prosíme ráčte nám ich mená ešte raz udat. Z odkazou môžeme vycítiť, čo je častokrát príčinou, keď nektorý dopis hneď neprinášame.

Skačany. P. K. V celej rozsiahlosti váš dopis, jako aj mnohé iné pre nedostatok miesta v Kresťanovi nemôžeme uverejniť, ale len jeho výťah.

Dlhopole. List Váš sme dostali. Všetko bude v poriadku. Srdečný pozdrav!

Prievidza. A. U. Všetko sme obdržali.

Jókeő. N. R. 6-ho júla ste poslal 11 zl. 65 kr. a zas 15-ho aug. 7 zl. 47 kr., ale načo to ste nenapísal, preto prosíme nás upovedomiť, k čomu máme tento súčet obrátiť!

Bánová Jedon z voličov. Z Bánovej sme jedon dopis už v čísle 46. uverejnili a myslíme, že to bude aj dostatočné.

Stará Ves. Sepet. Váš dopis sme dostali, majte len trpezlivosť, pokým upotrebíme.

Z pod bielej Hory. Pútnik. Váš dopis svojim časom upotrebíme, teraz sme ho nemohli vydat pre nedostatok miesta.

Jablonka. J. A. K. Spokojní sme s vaším dopisom o volbe; i na druhý raz prosíme. Čo sa Vašho druhého článku týka »Hlas« . . . na to len to odpovedáme, vše ko na raz sa nedá urobiť, tedy trpezlivosť.

Prievidza. Beťlivý. Nemýľte sa; môžete k nám mať úplnú dôveru.

Šipkovo. J. B. Len poshovejte; upotrebíme Váš dopis.

Kúth-Pusztá. A. K. Hneď uverejnif Váš dopis není možno, lebo jako i z týchto odkazov ľahko vycítate, až sme obsypani rozličnými dopismi, a v Kresťanovi niet mnoho miesta, ale majte trpezlivosť, snád ho nejakú vtisneme, od „Ondra a Sváka“ máme článok aj sme ho v čulajšom čísle uverejnili.

Bystrička. M. Chvojka. Vaša besednica neskoršie výnde v Kresťanovi; sme s ňou i vobec s Vami úplne spokojní, len ráčte i na ďalej tak pekne písať; bohužiaľ zriedkavá je to vec, že by kto znal tak dokonale slovenský pravopis a mluvnicu. — Co sa brošuriek ľudovej strany týka, obráťte sa smelo na dopisnom listku, alebo listovne celkom zkrátka na kanceláriu ľudovej strany, jej adresu najdete v každom čísle Kresťana, i po slovenský môžete písať; a dostanete ich v ktorejkoľvek reči zdarma; ešte i počtu za platia; ľudová strana tie brošurky v desiatich rečiach vydala.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

VYOBRAZENIE

Mikuláš Lepšényi je ešte mladý muž, ale skrze svoje pero jeho celá krajina zná! Aj čo kazateľ je on výtečný. Keď v Prešporke kázal, kostol vždy až prepĺnený bol, i noviny vopred oznamovali, že Lepšényi bude kázal, aby zvedavé obecnstvo upozornené bolo. Kázne aj tlačil dal. Čo pisec cirkevný je medzi tými najprvšími; je on neohrozený zastavateľ viery.

Pred niekoľkými rokmi založil tie najprvšie ľudové noviny „Magyar Néplap“ rečené.

Narodil sa 1860. r., teda ešte je len 35 rokov starý, a predsa jaké služby on už preukázal cirkvi a viere! Prines ho Bože čím skorej!

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.65—7.10 zl. Raž 6.35—6.45 zl. Jačmeň na krm 5.10—5.30 zl. do pálenie 5.60—6.40 zl. na várku 7.00—8.25 Oves: 6.10—6.50. Kukurica: 6.00—6.05. Proso: 5.40—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 9.75—10.00. Koprné semeno: 9.00—9.25.

3. Strova: Veľká biela fízufa 8.50—9.00; tmavá 8.50—9.00 okruhlá: 8.50—9.00, tarkavá 6.00—6.50. Šošovica 6.00—12. Hrach 8.50—9.50. Čistá 13.00—00.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 18—20. Burgyňa 1.70—1.80. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.20—3.00. Slama. Na postielanie: 1.40—1.60. Žup 1.50—1.70.

6. Siatie: Červená datelina 35—45. Lucerna 38—46 zl. Jarní ladník 5.75—6.25 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: s. 144 hospodárskych volov; 149 dojnych krav. Následovné boly ceny: Vyborená pára volov do jarma do 310—320 zl. Dojné kravy: za jedon kus 85—180 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 4428 kusov oviec Ceny: 11—14.00 zl. za páru, a 12—14 kr. za živý kilo. Svinský trh: za kilogramm 54—57 V salašoch 2291 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajca 32—40. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 55—56.50., udená 60—60.50 zl.

9. Remeň funtový 152—185, tercy 150—70.

10. Kraviny vrázkované 180—210.

11. Pytlinky 255—260.

12. Tefaciny najl. víksovky 430—450, stredné 355—365 fažené a vrázkované 340—355, blysk. remeň najlepšii 160—165 prsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Gerhard Németh.

OZNAM.

Ponevác sa nám tohoto roku málo vína urodilo. Na vedomosť dávam cteným šenkárom i kupovačom vína. Komu jest možno teraz si vína dobrého rodičného zapatriť, s prvej ruky od dorábača vína! Aby neboly prinútený od židov prekúpené vína kúpiť.

Súctou

KAROL WURFL

ZAOBERATEL AJ DORÁBAČ VÍNA. 2—3

V RAČIŽDORFE Č. 132 PRI PREŠPORKE.

!!Nech sa páči prečítať!!

Zakiaľ zásoba potrvá, od dneška dám veľké, hrubé, teplé, veľmi mocné a krásno čarkované

„Husárske koňské pokrovce“

Nepáčili sa tovar, bez meškania naspák príjme a peniaze vrátíme. Tieto čarokrásne pokrovce sú 190 cm. dlhé a 130 cm. široké.

1 kus 1 zl. 60 kr., jedon pár 3 zl. 10 kr.

Žlté flakerské pokrovce krásno čarkované s bordurami 190 cm. dlhé a 135 cm. široké 2 zl. 50 kr. 155 cm. široké, dvojnásobné, pevné, hrubé, fajnové, 1 kus 3 zl.

200 pánskych,

novovynajdutých, teplých, trvácich krásnej barvy tigrových oblekov; pozostáva z nohavíc a jedných rukávov, len 1 zl. 75 kr. Oslobodí toto rúcho od premoknutia a zimy. K tomu jedna astrachanová čapica, teplo futrovaná 1 zl., 6 párov zimných pančoch 1 zl., 1 ženský laiblik z berlinskej vlny najmódnejšej a najkrásnejšej barvy, k telu prilíha a veľmi je teplý, cena v každej veľkosti 1 zl. 90 kr., 1 ženský ručník z vlny s okrajkom v každej barve 1 zl. Len za hotové peniaze abo pod doberkou posielame. Kto objedná nižšie dvoch zl. vopred musí peniaze poslať.

F. RABINOVICS-A

sklep, vo Viedni,

3—3

I. WALLFISCHGASSE 4. M. N.

Brnenské
SÚKNO

Najmódnejšie látky a
ostaiky.

Bezprostredný a najlacnejší
prameň, najvkúsnejších a
najvýbornejších výrobkov!

Pýta te si

hojnú sbierku tých najnov-
ších jasenných a zimných lá-
tek kammgarnov, palmersto-
nových, ševiotových a lode-
nových látok zo skladu kr. a
cis. výsadných jemnosúken-
ných fabriek na vlnené tovary

MORICA SCHWARZ
v Zwitzau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k
dostaniu. Čo nezodpovedá,
naspák sa prijme. Ukážka
zdarma. Rozposiela sa do-
berkou.

Tisíce uznání.
Ukážky bez objednania na-
spák sa požadujú.

Potrebu em

jedného korrespondenta pre ob-
chod, ktorý je v maďarčine, v
nemčine a v slovenčine doko-
nane zbehlý. Vyminky: má byť
katholík, a spoľahlivý robotník.
Odporúčovania s oprotivnými
vyminkami a s dôkazami intel-
lektualnej a morálnej schop-
nosti nech besprostredne ku
mne sa pošlú.

JÁN KRALIČEK

drevokupec 1—3

V RUŽOMBERKU.

OZNAMY

pre naše noviny výlučne
oznamovaca pisaren

Viléma Friedensteina

BUDAPEŠŤ,

Teréz-körut č. 3. prijíma.

TLAČIAREŇ

„**SVÄTÉHO GERHARDA**“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne
opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písme-
nami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlačí týka,
od najjednoduchšej až do najkrásnejšej pri-
jíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. kňaz-
stva a obecných predstavenstvá na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie roz-
posiela.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cir-
kevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú
a hreď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianských spolkov a knížočky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek narídenie, cirkevné, obecné a
súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva
a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov
a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej,
ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im
vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa
budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým
honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí
si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.